

Beleidsnotitie Plusklas

status: definitief, april 2015 (december 2015 aangepast)

Inleiding

Benutting van alle talenten vindt basisschool 'de Leilinde' belangrijk, ook van leerlingen die meer of (heel) veel aankunnen. De afgelopen jaren is er meer aandacht gekomen voor het belang van onderwijs dat recht doet aan de mogelijkheden van (hoog)begaafde leerlingen. Basisschool 'de Leilinde' heeft in de afgelopen jaren geïnvesteerd in de realisatie van een Plusklas. Er is een leerkracht geschoold op dit gebied (2012-2013) en in het schooljaar 2013-2014 is er een Plusklas gestart (experimentele fase). De behoefte aan uitgangspunten, maar ook aan verbreding van groepsgebonden ondersteuning maakt dat er besloten is tot beleidsvorming.

Door de komst van een nieuwe intern begeleidster, directeur en door een tijdelijke afwezigheid van de leerkracht zijn er (in het schooljaar 2014-2015) verschuivingen geweest in uitvoering.

I. Uitgangspunten

I.1 Visie school en KempenKind

'De Leilinde' hanteert in een motto diverse doelstellingen. De school streeft naar kindgerichte zorg, ieder kind wordt als uniek beschouwd en er wordt rekening gehouden met de speciale behoeften die kinderen hebben. Een andere kerntaak is leren voor de toekomst, naast kennis en vaardigheden is het leren leren van groot belang.

Oplossingsgericht werken, zelfontdekkend leren, samenwerkend leren, zelfstandig leren, leren met inzicht en leren leren zijn de uitgangspunten van leerprocessen. Er is bewust aandacht voor de verschillen tussen leerlingen, er wordt uitgegaan van de onderwijsbehoeften van kinderen. 'De Leilinde' streeft ernaar om meer- en hoogbegaafde leerlingen de gelegenheid te geven om te compacten en om leerstof zelfstandig te verwerken en ze daarnaast uitdagende verrijkingsstof aan te bieden. Door differentiatie naar leerweg, tempo, inhoud, leertijd, doelen en leerresultaten wil 'de Leilinde' enthousiasme, betrokkenheid en daarmee resultaten van leerlingen bevorderen. Eigen initiatief, zelfverantwoordelijkheid en zelfevaluatie geven kinderen een sterkere motivatie om hun eigen onderwijs en ontwikkeling vorm te geven. Coöperatief leren en samenwerkend leren bieden leerlingen de mogelijkheid om met en van elkaar te leren.

De ouders van de kinderen zijn voor 'de Leilinde' een essentiële schakel in het onderwijs. Het belang van een goede samenwerking en informatie-uitwisseling wordt volledig onderstreept.

'De Leilinde' verwacht van de leerkrachten dat zij voortdurend hun professionaliteit vergroten en hun taak met enthousiasme uitvoeren.

In de visie van KempenKind staat de leerkracht centraal. Naast dat onderzoeken uitwijzen dat de deelname aan een plusklas positieve effecten heeft op de leerlingen is de rol van de leerkracht cruciaal. Een positieve relatie, frequent verbale interactie op hoog niveau, flexibiliteit en humor, kennis van diverse vakgebieden, passie voor en kennis over (hoog)begaafdheid en een natuurlijke instructietechniek zijn belangrijke voorwaarden voor het goed functioneren van de leerlingen. De leerkracht heeft als taak een passend onderwijsaanbod te leveren.

Het kind van nu is de wereldburger van straks. Het is onze taak de kinderen voor te bereiden op de toekomst. De plusklas kan hieraan bijdragen.

1.2 Passend Onderwijs

Passend Onderwijs zorgt ervoor dat 'de Leilinde' het schoolondersteuningsprofiel verder ontwikkelt. Daarnaast zorgt deze wetgeving ervoor dat zoveel mogelijk leerlingen met specifieke ondersteuningsvragen binnen de school moeten worden opgevangen. In het kader van Passend Onderwijs is het besef gegroeid dat er voor meer- en hoogbegaafde leerlingen een specifiek aanbod noodzakelijk is.

2. Doelstellingen

De doelstelling van de plusklas is tegemoet komen aan de specifieke behoeften van meer- en hoogbegaafde kinderen, op het gebied van leren leren, leren denken en leren voor het leven (zie doelen en vaardigheden lijst SLO).

2.1 Doelstellingen leerkrachten

- De leerkrachten vergroten hun vaardigheden op het gebied van (hoog)begaafdheid m.b.t. het signaleren, het diagnosticeren en het begeleiden van begaafde kinderen (aansluiten bij de onderwijsbehoeften, goede onderwijsaanpassingen binnen de groep, o.a. door middel van collegiale consultatie en overlegmomenten met de leerkracht van de plusklas en in de toekomst de handelingsuggesties vanuit het signaleringsinstrument DHH).
- De leerkrachten worden ondersteund in hun begeleidingstaken voor de (hoog)begaafde leerlingen.

2.2 Doelstellingen ten behoeve van kinderen

- Het (hoog)begaafde kind krijgt begeleiding in het proces van de leerontwikkeling. Dit gebeurt op het gebied van kennis en vaardigheden. Er wordt uitdaging in het leerstofaanbod en ondersteuning bij het aanleren van executieve vaardigheden geboden.
- De kinderen krijgen een intellectuele stimulans en uitdaging op eigen niveau, meer en diepere kennis over speciale thema's (cognitief aspect).
- De motivatie van de kinderen voor het leren wordt bevorderd (groei in mindset).
- De kinderen komen in contact met ontwikkelingsgelijken, hetgeen onderlinge erkenning en herkenning tot stand kan brengen en ondersteuning biedt bij de sociale en emotionele ontwikkeling van (hoog)begaafde leerlingen, hun zelfbeeld en welbevinden.
- Vanuit een basis van veiligheid is er de mogelijkheid tot het bieden van bijzondere aandacht aan eventuele sociale en/of emotionele problemen bij (hoog)begaafde leerlingen.
- De kinderen worden gestimuleerd, zodat de creatieve capaciteiten zich zo optimaal mogelijk kunnen ontplooien (creativiteitsaspect).

3. Onderwijsaanpassingen

Het aanpassen van het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen valt onder de principes van differentiatie (Doolaard & Oudbier, 2010). Er kan hierbij een onderscheid gemaakt worden tussen differentiatie binnen het eigen klassenverband (interne differentiatie) en differentiatie buiten de eigen groep (externe differentiatie) (Bosker, 2005). Bij differentiatie binnen de eigen groep worden vaak principes van 'compacten' en verrijken toegepast. Het is altijd zo dat de zorg en uitdaging in eerste instantie in de eigen groep geregeld wordt.

3.1 Onderwijsaanpassing in de eigen groep: compacten en verrijken

Compacten houdt in dat overbodige onderdelen van de reguliere leerstof worden geschrapt, zodat er tijd vrijkomt voor werken vanuit meer uitdagend materiaal. Verrijken is het aanbieden van meer uitdagend materiaal, die de reguliere methode aanvult in de breedte of in de diepte. Verrijken heeft als doel de vaardigheid van het leren te koppelen aan kennisontwikkeling waardoor het zelfbeeld van de leerling positief beïnvloed wordt. Ook zou de verrijkingsstof de leerling beter in staat stellen het beste uit zichzelf te halen. Voor een grote groep begaafde leerlingen biedt een passend aanbod in de zin van verrijken en compacten binnen de eigen groep voldoende uitdaging.

3.2 Buiten de groep: plusklas

Een vorm van differentiatie buiten de eigen groep is de plusklas. In deze groep wordt onderwijs gegeven aan meer- en hoogbegaafde leerlingen. Deze groep biedt een extra onderwijsaanbod, in combinatie met een verrijkt onderwijsaanbod in de eigen groep. In de plusklas wordt projectmatig aan verschillende onderwerpen gewerkt. Deze onderwerpen worden vanuit een andere invalshoek dan in de klas benaderd. Samenwerkend en ontdekkend leren staan centraal. In deze kleine groep kan meer aandacht gegeven worden aan talentontwikkeling en de ontwikkeling van sociale- en emotionele vaardigheden. Voor deze leerlingen is het belangrijk dat ze leren leren. Ze leren hun werk te plannen en zelf doelen te stellen. Het is belangrijk de leerlingen uit hun comfortzone te halen. Door de opdrachten kunnen ze tegen hun eigen grenzen aan lopen, fouten gaan maken en leren dat fouten maken mag. De plusklasleerkracht begeleidt ze in dit proces. De leerlingen komen eenmaal per week naar de plusklas voor 1.45 uur. De leerlingen krijgen opdrachten mee die ze ook in hun eigen groep kunnen uitwerken (tweemaal per week een half uur). In de plusklas staat (ongeveer iedere 5 weken) een thema centraal. Voor deze periode wordt er door de plusklasleerkracht een plan opgesteld. In het plan staat het doel, de activiteiten en de evaluatie. De plusklasleerkracht geeft feedback aan de leerlingen over het proces en het eindproduct. Naast een groepsevaluatie wordt er individueel met de leerlingen geëvalueerd.

4. Signalering en criteria Plusklas

4.1 Doelgroep

De plusklas wordt gevormd door een groep leerlingen die bovengemiddeld (kunnen) presteren in de klas en waarbij uit intelligentieonderzoek of intern onderzoek blijkt dat er sprake is van (hoog)begaafdheid of een sterk vermoeden hiervan. Het betreft leerlingen die door hun meer- of hoogbegaafdheid meer nodig hebben dan wat binnen het reguliere schoolwerk en het verrijkingsaanbod binnen de groep geboden kan worden. Indicaties kunnen zijn:

- Verrijkingsaanbod blijkt te eenvoudig: de leerling blijft steken op het niveau van informeel leren en krijgt op deze manier niet voldoende mogelijkheden geboden om goede leer- en werkstrategieën te ontwikkelen.
- Motivatie- of mindsetproblemen.
- Problemen in de ontwikkeling van het zelfbeeld en het zelfvertrouwen.
- Onderpresteren.

4.2 Toelatingscriteria

- De leerling is 7-13 jaar en/of een leerling van leerjaar eind 4 (april) - 8.
- Er is een gefundeerd vermoeden van meer- of hoogbegaafdheid, ook als dit niet tot uiting komt bij citoscores. De fundering bestaat zowel uit ondersteunende harde gegevens, zoals cijfers/resultaten afkomstig uit toetsen en onderzoeken, als ondersteunende informatie afkomstig van ouders en leerkrachten. De leerling is besproken binnen groeps- en leerlingbesprekingen. De uitkomsten hiervan zijn ondersteunend voor het vermoeden.
- Indien beschikbaar kan een intelligentieonderzoek aantonen dat er sprake is van een hoge algemene intelligentie van het niveau begaafd of hoog begaafd (WISCIII >120, NSCCT >120). De test mag niet ouder zijn dan twee jaar. (Hoog)begaafdheid is geen eendimensionaal begrip dat is uit te drukken in een criterium als een IQ-score >120. Een hoge score is wel een sterke indicatie van een hoge intelligentie, maar een lagere score sluit dit niet uit.
- De leerling bezit cognitieve en persoonlijkheidskenmerken die wijzen op (hoog)begaafdheid. Deze kenmerken zijn door de leerkracht vastgelegd en besproken in de groeps- en/of leerlingbespreking.
- Bij de leerling is sprake van een ontwikkelingsvoorsprong het leerjaar overstijgend. Dit is duidelijk te zien in een uitdraai van het leerlingvolgsysteem. Relevante gebieden hiervoor zijn begrijpend lezen, woordenschat, rekenen wiskunde algemeen.
- De leerling heeft behoefte aan meer uitdaging en ontwikkeling dan redelijkerwijze in de eigen klas geboden kan worden. Het aanbod gericht op uitdaging en ontwikkeling heeft voorafgaande aan de aanvraag in de eigen klas plaatsgevonden. Na de aanmelding voor de plusklas wordt deze aanpak voortgezet.
- De leerling mist gelijkgestemden/ontwikkelingsgelijken in de eigen klas.

- De leerling kan functioneren in een groep en stoort het onderwijsproces van medeleerlingen niet.
- De leerling is gemotiveerd om deel te nemen aan de Plusklas en is bereid om plustaken uit te voeren.
- De deelname aan de Plusklas wordt ondersteund door de ouders van de leerling. De ouders zijn op voorhand voldoende geïnformeerd over de aard, de inhoud en de aanpak van de Plusklas. Relevante informatie van de ouders wordt meegenomen in de aanvraag.
- Na de signalering en bespreking in de groeps- en/of leerlingbespreking is de leerling in beeld gebracht door de plusklasleerkracht d.m.v. een observatiemoment in de groep. De uitkomsten hiervan zijn ondersteunend voor de aanvraag.
- Proeftijd gedurende een thema (van ongeveer 5 weken).

5. Aanmelding Plusklas

5.1 Taken en rollen leerkrachten, intern begeleider en directeur

De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor:

- het signaleren van de (hoog)begaafde leerlingen;
- het formuleren van de onderwijsbehoeften van de leerlingen;
- het uitvoeren van de onderwijsaanpassingen in de groep (compacten en verrijken);
- het bespreekbaar maken van de eventuele handelingsverlegenheid bij de intern begeleider tijdens de groeps- en/of leerlingbesprekingen;
- het nemen van initiatief voor een aanmelding van een leerling bij de Plusklas;
- terugkoppeling evaluaties vanuit de Plusklas naar de ouders.

De intern begeleider is verantwoordelijk voor:

- het begeleiden en ondersteunen van de leerkrachten bij het vormgeven van de onderwijsaanpassingen in de groep (vanuit een hulpvraag, vooral tijdens groeps- en/of leerlingbesprekingen)
- bewaken van het proces;
- input leveren voor het optimaliseren en bijstellen van het beleid van de Plusklas.

De plusklasleerkracht is verantwoordelijk voor:

- de praktische uitvoering van de Plusklas, inclusief het opstellen van plannen en evaluaties;
- terugkoppeling evaluaties naar de leerlingen en leerkrachten.

De directeur is verantwoordelijk voor:

- jaarlijkse evaluatie van het proces met de betrokkenen;
- informatieverschaffing procedure Plusklas aan nieuwe ouders;
- ondersteuning bij stagnatie in individuele gevallen.

5.2 Procedure

1. (Hoog)begaafde leerling wordt door de leerkracht gesignaleerd (d.m.v. cognitieve en persoonlijkheidskenmerken die wijzen op begaafdheid).
2. De leerkracht formuleert de onderwijsbehoeften van de leerling in het groepsoverzicht.
3. De leerkracht voert de onderwijsaanpassingen uit in de groep (compacten en verrijken).
4. Bij hulpvragen over de onderwijsaanpassingen wordt door de leerkracht de intern begeleider geraadpleegd.
5. Indien de onderwijsaanpassingen in de groep onvoldoende voor de leerling zijn, wordt de handelingsverlegenheid van de leerkracht met de intern begeleider besproken (tijdens de groeps- en/of leerlingbespreking).
6. Volgens afspraak worden de ouders geïnformeerd en betrokken bij het formuleren van de begeleidingsvraag voor de leerlingbespreking.
7. Indien een aanvraag voor de plusklas passend lijkt, worden de toelatingscriteria door de leerkracht, in samenspraak met de intern begeleider, doorlopen.
8. Op de ontbrekende informatie en/of onduidelijkheden wordt actie uitgezet.
9. Indien aan de toelatingscriteria voldaan wordt, start de leerling met een proefperiode gedurende één thema (ongeveer 5 weken).
10. Na de proefperiode vindt er een evaluatiemoment plaats tussen de leerkracht en de plusklasleerkracht.
11. De leerkracht bespreekt de bevindingen met de intern begeleider. Tijdens dit overleg wordt besloten of de leerling wel of niet in aanmerking komt voor de plusklas.
12. De leerkracht koppelt het besluit en de verdere informatie terug naar de ouders.

6. Aanbod Plusklas

Het aanbod van de plusklas is gebaseerd op de drie pijlers waar meer- en hoogbegaafde leerlingen behoefte aan hebben: uitbreiding en verdieping van het curriculum (cognitieve uitdaging), aandacht voor sociaal-emotionele vaardigheden en aandacht voor executieve functies, zoals plannen en organiseren. Waar het accent ligt, is afhankelijk van de hulpvragen van de individuele leerlingen in de plusklas.

7. Evaluatie effecten Plusklas

7.1 Met leerlingen

De plusklasleerkracht verzorgt naast groepsevaluaties driemaal per jaar een individueel (evaluatie)moment met iedere leerling. Bij de start van de plusklas wordt er een welkomsgesprek gehouden met het kind, in aanwezigheid van de ouders. Het kind krijgt de ruimte om aan te geven wat hij/zij graag in de plusklas zou willen leren en wat zijn/haar stimulerende en belemmerende factoren zijn. Het tweede moment vindt plaats in januari/februari, het derde evaluatiemoment is aan het einde van het schooljaar. Bij de evaluatiemomenten zijn zowel het kind als de ouders aanwezig. Van de gesprekken wordt een notitie in Parnassys gemaakt. Er wordt gereflecteerd op de doelstellingen voor de groep en de doelstellingen die de leerlingen voor zichzelf geformuleerd hebben. “Hoe vond ik het? Wat wilde ik? Wat deed ik? Waar ben ik tegenaan gelopen? Wat ga ik anders doen?” enz.

Op basis van de informatie kunnen er leerlingsspecifieke acties of aanpassen voor de hele plusklas volgen.

7.2 Naar groepsleerkrachten en ouders

De plusklasleerkracht informeert de groepsleerkracht voor de oudergesprekken over de ontwikkeling van de leerlingen in de plusklas. Naast een evaluatie op groepsniveau (zie plan plusklas) wordt er per leerling een verslag door de plusklasleerkracht gemaakt. Dit verslag wordt door de plusklasleerkracht met de groepsleerkracht besproken. De groepsleerkracht draagt zorg voor een terugkoppeling van de informatie naar de ouders tijdens het oudergesprek.

8. Signaleringsinstrument

Er is gekozen voor de inzet van het signaleringsinstrument 'Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid', een geïntegreerd instrument voor signalering, diagnostiek en begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat het programma de leerkrachten ondersteunt bij het signaleren, richtlijnen compacting voor alle vakgebieden en methoden biedt en begeleidt bij het selecteren van een passend verrijkingsaanbod. Daarnaast biedt het programma pedagogische handelingssuggesties en lijkt het gebruiksvriendelijk te zijn. Het signaleringsinstrument wordt de komende schoolplanperiode (4 jaar) ingezet, daarna wordt het gebruik en de meerwaarde geëvalueerd.

9. Ontwikkelpunten

Op dit moment zit de plusklas nog in een experimentele fase. De ontwikkelpunten van dit moment zijn:

- Verslaglegging
- Communicatie ouders
- Doelen stellen op groepsniveau, plan van aanpak
- Beleid Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid:
 - routing signaleren en doorlopende lijn compacten en verrijken
- Samenwerking regionale plusklas (specifiek voor hoogbegaafde kinderen)

Bijlage I Checklist leerkracht

- Is de leerling gesignaleerd op (hoog)begaafdheid? (voor extra informatie zie bijlage 2 Begaafdheidskenmerken)
- Zijn de onderwijsbehoeften van de leerling in het groepsoverzicht geformuleerd?
- Worden er onderwijsaanpassingen (compacten en verrijken) voor de leerling in de groep uitgevoerd?
- Zijn de onderwijsaanpassingen in de groep voor de leerling onvoldoende?
- Is de handelingsverlegenheid van de leerkracht besproken met de intern begeleider (tijdens de groeps- en/of leerlingbespreking)?
- Zijn de ouders geïnformeerd en betrokken bij het formuleren van de begeleidingsvraag van de leerkracht?

Wanneer bovenstaande vragen positief beantwoord zijn, starten onderstaande acties.

Er wordt een afspraak ingepland met de leerkracht en intern begeleider om de toelatingscriteria voor de plusklas te doorlopen.

Op de ontbrekende informatie en/of onduidelijkheden wordt actie uitgezet.

Indien aan de toelatingscriteria voldaan wordt, start de leerling in de plusklas met een proefperiode van één thema.

Na de proefperiode vindt er een evaluatiemoment plaats tussen leerkracht en plusklasleerkracht.

Tijdens een overleg tussen leerkracht en intern begeleider wordt er besloten of de leerling in aanmerking komt voor de plusklas.

De leerkracht koppelt het besluit en de verdere informatie terug naar de ouders.

Bijlage 2 Begaafdheidskenmerken

Wanneer veel van onderstaande kenmerken worden waargenomen bij een kind, is dit een indicatie dat er sprake kan zijn van (hoog)begaafdheid.

Het kind...

- heeft een scherp observatievermogen, ziet/hoort veel en genuanceerd, heeft oog voor details
- is in veel onderwerpen geïnteresseerd en/of weet veel over één of meer specifieke onderwerpen, vraagt door en wil het écht begrijpen
- is snel van begrip en denkt zelf verder door, begrijpt of ontdekt iets al voordat het is uitgelegd
- brengt wat hij/zij eerder heeft gezien, gedaan of geleerd snel en makkelijk in verband met nieuwe kennis / situaties
- ontwikkelt theorieën / ideeën om te begrijpen hoe iets werkt, zoekt naar verklaringen
- is intensief bezig met activiteiten en onderwerpen, waartoe hij/zij zich voelt aangesproken
- werkt enthousiast voor passies, is gedreven om (eigen) gestelde doelen te bereiken
- is initiatiefrijk en ondernemend, heeft veel energie, houdt zich veel bezig met verschillende (buitenschoolse) activiteiten
- is creatief / vindingrijk, komt met ongebruikelijke, originele vragen of oplossingen en legt brede verbanden, die niet direct voor de hand liggen
- maakt grote denksprongen, ziet vanuit verschillende invalshoeken diverse mogelijkheden om dingen te combineren, draagt meerdere oplossingen aan
- staat kritisch tegenover beweringen, neemt niet zomaar iets aan, is opmerkzaam in geval van tegenstrijdigheden
- is sterk gevoelig voor verwachtingen van anderen, ziet en begrijpt het gezichtspunt van anderen
- heeft een subtiel, genuanceerd gevoel voor humor, denkt graag door, neemt dingen (bewust) letterlijk
- houdt van uitdagingen, voelt zich aangetrokken tot moeilijke opdrachten, is bereid risico's te nemen
- streeft naar perfectie, staat kritisch ten opzichte van zichzelf
- heeft weinig sturing nodig, wil graag dingen zelf ontdekken of bepalen

Het is van belang om er van bewust te zijn dat deze kenmerken op (hoog)begaafdheid kunnen duiden en om er alert op te zijn wanneer hier sprake van is bij kinderen. In een omgeving die een beroep doet op deze kenmerken zal dit duidelijk naar boven kunnen komen. Wanneer dit niet het geval is, is de kans groter dat kinderen dit niet meer laten zien. Dat wil dus niet zeggen dat er geen sprake kan zijn van (hoog)begaafdheid! Het is dan ook belangrijk om een vermoeden van (hoog)begaafdheid van ouders, leerkrachten of andere betrokkenen altijd serieus te nemen en om dan doelgericht aanvullende informatie te verzamelen.

Bijlage 3 Profielen van begaafde kinderen

(Hoog)begaafdheid kan op verschillende manieren in zichtbaar gedrag tot uiting komen. Aangezien persoonlijkheid het resultaat is van ervaring en aanleg, worden ook (hoog)begaafden niet op dezelfde wijze beïnvloed door hun bijzondere vermogens. Bij deze ontwikkeling moet rekening gehouden worden met de interactie van emotionele, sociale, cognitieve en fysieke factoren. Al deze gebieden hangen met elkaar samen en werken op elkaar in.

Op grond van jarenlange ervaring in de vorm van observaties, interviews en literatuuronderzoek hebben Betts & Neihart (1988; 2010) zes profielen opgesteld. Deze profielen verschaffen informatie over gedrag, gevoelens en behoeften van verschillende typen (hoog)begaafde en getalenteerde leerlingen. Ze dienen als basis voor een theoretisch concept van waaruit inzicht verschaft kan worden. Dit leidt tot een beter begrip en is van belang voor het stimuleren van persoonlijke groei op cognitief, sociaal en emotioneel gebied.

	Gevoelens en houdingen	Gedrag	Behoeften	Waarneming volwassener/peers	Identificatie	Ondersteuning thuis	Ondersteuning op school
De risicolopende	Verontwaardigd en boos Depressief Roekeloos en manipulatief Slecht zelfbewustzijn Defensief Onrealistische verwachtingen Voelt zich ongeaccepteerd Verzet zich tegen autoriteit Niet gemotiveerd door beloningen van de leraar Een subgroep is antisociaal	Zorgt voor crises en ontwrichting Zoekt spanning Werkt voor de relatie Is wisselend aanwezig Heeft lage schoolse prestaties Kan zelf-isolerend zijn Is vaak creatief Bekritiseert zichzelf en anderen Levert wisselend werk	'Veiligheid en structuur Een 'alternatieve' omgeving Een geïndividualiseerd programma Confrontatie en verantwoordelijkheid Alternatieven Professionele hulp Sturing en korte termijn doelen	Volwassenen kunnen boos op hem/haar zijn Peers veroordelen hem/haar Wordt gezien als zorgelijk of onverantwoordelijk Wordt gezien als rebels Andere zijn soms bang van hem/haar Andere zijn soms ongerust over hem/haar Volwassenen weten niet hoe ze hem/haar moeten helpen	Individuele IQ test Prestatie subtests Interviews Audities Non-verbale metingen van intelligentie Nominatie door ouders Nominatie door leraren	Zoek gezinsbegeleiding Vermijd machtsstrijd Doe buitenschoolse activiteiten Let op gevaarlijk gedrag Houd de dialoog open Houd hem/haar verantwoordelijk Minimaliseer straffen Laat vertrouwen zien in zijn/haar vermogen om hindernissen te slechten Houd relaties in stand	Verlaag verwachtingen niet Gebruik diagnostische tests Leer niet-traditionele studievaardigheden aan Bied verdieping en mentorschappen Bied academische coaching Plan huisbezoeken Promoot veerkracht Bespreek meerdere opties
De dubbelmeervoudig bijzondere	Aangeleerde hulpeloosheid Intense frustratie en boosheid Humeurstoornissen Geneigd tot ontmoediging Werk om bij te blijven Zwak academisch zelfbeeld Ziet zichzelf niet als succesvol Weet niet waar hij/zij behoort	Legt gemakkelijk verbindingen Laat wisselend werk zien Lijkt gemiddeld of lager Lijkt jonger in sociaal-emotioneel functioneren Kan storend zijn of niet taakgericht Is een goede probleemoplosser Denkt conceptueel Houdt van nieuwigheid en complexiteit Is ongeorganiseerd Heeft een trage informatie-verwerking Heeft soms moeite met omgaan met begaafde peers	Nadruk op sterke kanten Coping strategieën Vaardigheidsontwikkeling In de gaten houden i.v.m. accumulende stoornissen – m.n. ADHD Leren doorzetten Omgeving die sterke punten laat ontwikkelen Leren voor zichzelf op te komen	Heeft veel aanpassingen nodig Wordt vreemd gevonden Zijn/haar capaciteiten worden onderschat Gezien als hulpeloos Gezien als niet behorend tot plusklassen Men denkt dat hij/zij veel structuur nodig heeft Alleen gezien om zijn/haar stoornis	Metingen van huidige functioneren in de klas Prestatietests Methodegebonden toetsen Kijken naar prestaties over een langere tijd Kijken naar patronen van afnemende prestaties in combinatie met bewijzen van hoogbegaafdheid Verder kijken dan IQ-of test analyses	Richt je op sterke kanten en vang stoornissen op Ontwikkel een wil om te slagen Herken en bevestig hoogbegaafde capaciteiten Daag uit in gebieden waarop het kind sterk is Bied kansen om risico's te nemen Ga er vanuit dat studeren een mogelijkheid is Kom voor het kind op op school Toon betrokkenheid van het gezin Voed zelfcontrole Leer realistische doelen te stellen en te bereiken	Uitdagen op sterke gebieden is eerste prioriteit Laat versnellen op sterke gebieden Zorg voor aanpassingen voor de stoornis Vraag: Wat is er nodig om dit kind hier te laten slagen? Geef directe instructies i.a.v. zelfregulerende strategieën Geef tijd om bij begaafde en getalenteerde peers te zijn Leer hem/haar voor zichzelf opkomen Leer SMART-doelen stellen
De zelfstandige	Zelfvertrouwen Accepteert zichzelf Groeit mindset Optimistisch Intrinsiek gemotiveerd Ankuisus en enthousiast Ziet school soms niet als eerste prioriteit Vindt het niet erg om te falen en leert hiervan Laat tolerantie en respect voor anderen zien	Heeft adequate sociale vaardigheden Werkt onafhankelijk Stelt SMART-doelen Zoekt uitdaging Heeft een sterke zelfsturing Heeft sterke passies Heeft een goede zelfregulatie Komt op voor overtuigingen Is veerkrachtig Produceert kennis Heeft zelfbegrip en accepteert zichzelf	Meer hulp nodig, niet minder Steuwen bij nieuwe richtingen en groeiende onafhankelijkheid Feedback over sterke punten en mogelijkheden Faciliteren van continue groei Steuwen bij risico's nemen Langdurige, faciliterende relaties Bedreven worden in het managen van zichzelf Mensen die hem/haar steunen (support team)	Bewonderd en geaccepteerd Door ouders gezien als bekwaam en verantwoordelijk Positieve invloed Succesvol op meerdere gebieden Psychologisch gezond Positieve relaties met peers	Getoonde prestaties Producten Nominaties Portfolio's Interviews Gestandaardiseerde testcores Prijzen	Kom op voor het kind op school en in de gemeenschap Bied kansen op gebied van hun passies Sta vrienden van allerlei leeftijden toe Haal restricties in tijd en ruimte weg bij het leren Bied hulp bij het samenstellen van een 'support team' Betreft hem/haar bij de passies van de ouders Betreft hem/haar bij gezinsbeslissingen Luister naar hem/haar Laat hem/haar met rust	Sta het ontwikkelen van een geïntegreerd, lange termijn studieplan toe Haal restricties in tijd en ruimte weg Ontwikkel meerdere, gerelateerde verdiepingsmogelijkheden, waaronder mentorschap Bied van een variatie aan versnellingsmogelijkheden Zorg voor mentoren Zie af van traditioneel schoolbeleid en –regels Laat hem/haar met rust Leer hem/haar omgaan met de psychologische kosten van succes

Herziene Profielen van Begaafden en Getalenteerden – Betts & Neihart, 2010

	Gevoelens en houdingen	Gedrag	Behoeften	Waarneming volwassener/peers	Identificatie	Ondersteuning thuis	Ondersteuning op school
De succesvolle	Zelfvoldaan Afhankelijk Goed academisch zelfbeeld Angst voor falen Extrinsieke motivatie Zelfkritisch Werkt voor het punt Onzeker over de toekomst Behoeft aan bevestiging Vaste mindset	Presteert Zoekt bevestiging bij de leraar Vermijdt risico's Kaart niet verder dan het boek Accepteert en conformeert Kiest veilige activiteiten Haalt goede punten Consumereert kennis	Uitgedaagd worden Tekortkomingen inzien Risico's nemen Assertiviteitsvaardigheid en Ontwikkeling van creativiteit Groeit mindset Zelfkennis Onafhankelijke studievaardigheden	Geliefd bij leraren Bewonderd door peers Over het algemeen geliefd en geaccepteerd door ouders Men overschat zijn/haar capaciteiten Men gelooft dat hij/zij uit zichzelf zal slagen	Gebruik veel criteria Punten Gestandaardiseerde testcores Individuele IQ test Nominatie door leraar Nominatie door ouders Nominatie door peers	Ouders moeten loslaten Bied onafhankelijkheid Geef vrijheid om keuzes te maken Zorg voor risicovolle ervaringen Sta strek bij het kind toe Bevestig de mogelijkheden van het kind om om te gaan met uitdagingen	Laat versnellen Geef tijd voor een persoonlijk curriculum Bied activiteiten die hem/haar uit de comfortzone duwen Laat hem/haar onafhankelijke studievaardigheden ontwikkelen Bied verdieping Bied mentorschappen Geef cognitieve coaching Bied tijd met ontwikkelingsgelijken
De creatieve	Zeer creatief Verveeld en gefrustreerd Wisselend zelfvertrouwen Ongeduldig en defensief Verhoogde sensitiviteit Onzeker over sociale rollen Psychologisch kwetsbaarder Sterke motivatie om innerlijke overtuigingen te volgen Wil onjuistheden juist maken Hoge tolerantie voor tweeslachtigheid Veel energie	Toont impulsen Daagt leraren uit Discussieert over regels Is eerlijk en direct Is emotioneel labiel Heeft soms weinig zelfcontrole Is creatief en expressief Zet door op interessegebieden (passies) Staat voor zijn overtuigingen Kan in conflict komen met peers	In contact brengen met anderen Aanleren van tact, flexibiliteit, zelfbewustzijn en zelfcontrole Aanmoediging van creativiteit Contracten Minder druk om te conformeren Interpersoonlijke vaardigheden om anderen te bevestigen Strategieën om om te gaan met mogelijke psychologische kwetsbaarheid	Niet geliefd bij leraren Wordt gezien als rebels Machtsstrijd Creatief Problemen met straf Peers vinden hem/haar vermakelijk Men wil hem/haar veranderen Wordt niet gezien als hoogbegaafd Men onderschat zijn/haar succes Men wil hem/haar laten conformeren	Vraag: Op welke manieren is dit kind creatiever? Gebruik domeinspecifieke, objectieve metingen Richt je op creatief potentieel in plaats van op prestaties	Toon respect voor zijn/haar doelen Tolereer afwijkend gedrag Sta hem/haar toe zijn/haar interesses te volgen (passies) Toon voorbeeldgedrag Zorg voor familieprojecten Laat vertrouwen in zijn/haar capaciteiten zien Bevestig zijn/haar sterke punten Erken psychologische kwetsbaarheid en kom in actie wanneer dat nodig is	Zorg voor tolerantie Beloof creatief denken Plaats hem/haar bij passende leraren Zorg voor directe en duidelijke communicatie Geef ruimte voor gevoelens Bied domein-specifieke training Sta niet-conformeren toe Bied mentorschappen Geef directe instructies mbt interpersoonlijke vaardigheden Leer hem/haar weloverwogen keuzes maken
De onderduikende	Wilt er sociaal gezien bijhoren Voelt zich onzeker en onder druk gezet In strijd, schuldig en onzeker Onzeker over het recht om emoties te voelen Verminderde eigenwaarde Tweeslachtig over prestaties Internaliseert en personaliseert maatschappelijke zaken Ziet prestatiegericht gedrag soms als verraad van de sociale groep	Devalueert of ontkent eigen talent Stapt uit plusgroepen Wijst uitdagingen af Gaat van de ene peer-groep naar de andere Voelt zich niet verbonden met de leraar of klas Is onzeker van zijn koers	Vrijheid om keuzes te maken Conflicten moeten verduidelijkt worden Netwerk van begaafde peers Aanmoediging van capaciteiten Rolmodellen uit verschillende culturen Zelfbegrip en zelfacceptatie Een publiek dat luistert naar wat hij/zij te zeggen heeft (gehoord worden)	Wordt gezien als leider of wordt niet opgemerkt Wordt gezien als gemiddeld en succesvol Wordt gezien als gehoorzaam Wordt gezien als stil/verlegen Wordt gezien als negatief staand tegenover risico's Wordt gezien als sterk	Interviews Nominatie door ouders Nominaties door leraren Wees voorzichtig met nominatie door peers Getoonde prestaties Metingen van creatief potentieel Non-verbale metingen van intelligentie	Normaliseer zijn/haar wanklanken Begeleid bij studie- en carrière planning Bied begaafde rolmodellen Wees een rolmodel voor een leven lang leren Geef vrijheid om keuzes te maken Normaliseer de ervaring Vergelijk niet met broers of zussen Bouw multiculturele waardering op	Toon concepten als maatschappelijke fenomenen Bied uitnodigende leeromgevingen Bied rolmodellen Help hulpgroepen ontwikkelen Zorg voor open discussies over klassen, racisme, seksisme Geef directe instructies mbt sociale vaardigheden Leer hem/haar het verborgen curriculum Bied studieplanning Praat over wat succes je kan kosten